

Informasjon om resistens hos rapsglansbiller og råd om sprøyting i vekstsesongen 2009

De siste årene er det rapportert om dårlig virkning av pyretroider mot rapsglansbille i oljevekster flere steder på Østlandet. Det ble derfor gjort en kartleggingsundersøkelse for å undersøke resistenssituasjonen i utvalgte distrikter våren 2007 og 2008. Det ble påvist resistens i varierende grad mot Karate 2,5 WG hos rapsglansbiller på noen lokaliteter (tabell 1).

Tabell 1. Resistens mot Karate 2,5 WG hos rapsglansbille på undersøkte lokaliteter med vårryps i 2007 og 2008. Resistens på andre lokaliteter enn det som er oppført i tabellen er ikke undersøkt.

Lokalitet	Påvisningsår	Grad av resistens	Er resistens bekreftet med feltforsøk?
Furnes, Hedmark (felt D)	2007	Høy	Ikke undersøkt
Furnes, Hedmark (felt D)	2008	Høy	Ja - ingen effekt av middelet
Furnes, Hedmark (felt S)	2008	Moderat	Ja - dårlig effekt av middelet
Kongssvinger, Hedmark	2007	Ikke resistens	
Kløfta, Akershus	2007	Lav	Ikke undersøkt
Ås, Akershus	2007	Lav	Ikke undersøkt
Fredrikstad, Østfold	2007	Lav	Ikke undersøkt
Skjeberg, Østfold	2007	Lav	Ikke undersøkt
Tønsberg, Vestfold	2007	Lav	Ikke undersøkt
Tønsberg, Vestfold	2008	Lav	Ikke undersøkt
Lardal, Vestfold	2007	Ikke resistens	

Råd om sprøyting i vekstsesongen 2009

Ta utgangspunkt i resistenssituasjonen i 2007 og 2008 i ditt distrikt. Karate 2,5 WG inneholder lambda-cyhalotrin, som tilhører den kjemiske gruppen 3A: Pyretroider og pyretriner. Det er sannsynlig at rapsglansbiller som er resistent mot Karate 2,5 WG også er resistente mot andre pyretroider (se tabell 2). Resistens mot pyretroider er gjerne stabil, og det er sannsynlig at det fremdeles er resistente biller i de områdene det ble påvist resistens i 2007 og 2008.

Bruk av pyretroider i de områdene der det er påvist resistens mot Karate 2,5 WG vil føre til økt resistensutvikling og bør unngås.

Veksling mellom midler med ulik virkemåte er svært viktig. Men siden det bare er ett alternativ til pyretroidene, er denne muligheten begrenset til de områdene der pyretroidene fremdeles er virksomme.

Sprøyting i områder med påvist resistens/mistanke om resistens: Bruk Biscaya OD 240.

Sprøyting i områder der det ikke er påvist resistens mot pyretroider:

- Veksle mellom pyretroider og Biscaya OD 240.
- Bruk et annet middel enn det du brukte i 2008.

Biscaya OD 240 er systemisk, og beskytter også nyvekst. Midlet gir derfor best beskyttelse når plantene er i rask vekst og når billene er godt gjemt innimellom knoppene. Virkningstiden er ca. 1 uke. **NB! Det er ikke tillatt å bruke Biscaya OD 240 mer enn 1 gang per år (fare for resistensutvikling).**

Pyretroidene virker bare ved kontakt, og er mest egnet når plantene ikke er i så sterk vekst. Virkningstiden er 1-4 uker.

Dersom du bruker pyretroider og får **dårlig virkning som ikke skyldes innflyging av nye biller i åkeren, sprøyteteknikk eller klima**, har du kanskje resistens mot pyretroider. **Da må du ikke gjenta pyretroidsprøytingen**, men bruke Biscaya 240 OD. Ta kontakt med Bioforsk Plantehelse dersom du mistenker resistens.

Tabell 2. Plantevernmidler mot rapsglansbille i vekstsesongen 2009

Plantevernmiddel	Kjemisk gruppe	Forventet virkning
Karate 2.5 WG	3A: Pyretroider og pyretriner	Dårlig virkning der resistens er påvist (tabell 1)
Fastac 50	3A: Pyretroider og pyretriner	Resistens sannsynlig i de distriktene der resistens mot Karate 2,5 WG er påvist (se tabell 1)
Sumi Alfa	3A: Pyretroider og pyretriner	
Biscaya OD 240	4A: Neonikotinoider	Virksomt, også mot rapsglansbiller som er resistente mot pyretroider

Sprøytetid og applisering

Når du først sprøyter er det viktig at effekten blir så god som mulig. Den vanligste årsaken til dårlig virkning er for sein sprøyting. Det er viktig å bekjempe rapsglansbillene på tidlig knoppstadium. Se godt etter biller når blomsterstandene er i ferd med å utvikle seg, så du oppdager angrepet tidsnok. Bruk full dose, sørg for god dekking av plantene, og følg ellers anbefalingene på etiketten. Grunnet bitrekk i blomstene er det ikke tillatt å sprøyte med noen av midlene om dagen under blomstringa.

Bruk sprøyteterskel

For å bremse videre utvikling av resistens mot pyretroider, og unngå resistensproblemer ovenfor de nye midlene, bør det sprøytes så lite som mulig. Sprøyt bare dersom det er påvist behov. Som et hjelpemiddel for å vite når det er behov for sprøyting bør følgende skadeterskler brukes for rapsglansbille i vårraps:

Plantestadium	Antall rapsglansbiller
Tidlig knoppstadium	0,5-1,0 i gjennomsnitt per plante
Middels tidlig knoppstadium	1-2 i gjennomsnitt per plante
Sent knoppstadium	2-3 i gjennomsnitt per plante

Ofte er det mest biller i kanten av åkeren, så sjekk også plantene innover i åkeren. Du kan gjøre opptellingen slik: Tell opp biller på minst 50 tilfeldig fordelte planter. Ta første opptelling i kanten av åkeren. Gå deretter i en rett linje innover i feltet. Stopp med 10 meters mellomrom og plukk 5 planter ved hvert stopp. Hvis du rister plantene over en lys plastboks eller liknende er det lett å telle opp antall biller.